

Cuvânt înainte

Gradul de cultură și civilizație al unei colectivități a fost și rămâne condiționat de instituțiile sale. Biblioteca se înscrie între cele cu importanță civilizatoare mai presus decât altele, fiind suma cunoștințelor umane la un moment dat. Vechimea orașului Târgu-Mureș se pierde în îndepărtata istorie, iar prima atestare documentară îl confirmă ca existent la anul 1332, într-un act de plată a zeciuiei preotului „roman”. Așezarea trebuia să fi fost consolidată și din punct de vedere instituțional. La mai bine de 200 de ani, în 1557, aici era menționată o bibliotecă pe lângă un așezământ instructiv-educativ, **Schola Particula**, primul de acest fel de pe cuprinsul României. Acestuia i-a urmat ctitoria guvernatorului Samuel Teleki (1731-1822), originar din Gornești, care, pe timpul când era la Viena, în funcție de mare dregător, gândește și pune în aplicare planul unei mari biblioteci europene, instituție care va tezauriza resursele materiale ale întinselor moșii de pe Valea Mureșului și compensațiile financiare ale serviciilor sale, în rezerve spirituale. Biblioteca împlinită, își deschide porțile în anul 1802, fiind declarată bibliotecă publică, adică a cetățenilor, prin dorința sa ultimă în care se spune: *„las această bibliotecă în seama posterității recunoscătoare pentru propășirea științelor [...] pentru folosul cetățenilor [...] și totodată nutresc speranța că astfel cunoștințele înțelepților lumii vor fi la îndemâna tuturor...”*. Lor le-au urmat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea numeroase biblioteci școlare, pe lângă instituții de cult ori administrative, societăți, asociații, uniuni, precum și cele personale, având destinații precise și colecții dirijate.

Dacă Biblioteca Teleki, prin valoarea și profilul colecțiilor a rămas una savantă, științifică, în anul 1913, odată cu darea în folosință a impozantului Palat al Culturii, se instituie bibliotecă publică în adevăratul sens al cuvântului, continuatoare a unei fericite tradiții, dezvoltată la cerințele timpului, evoluția demografică și urbanică a localității, dezvoltarea industrială, a atelierelor de meserii, diversificarea învățământului, raportată la cerințele cunoașterii și informării.

Ambele instituții își continuă astăzi misiunea pentru care au fost ctitorite, completându-se între ele în întregirea informației, într-o unitate indestructibilă, în folosul societății.

Este cel mai frumos dar, util și nobil cum au fost și ctitorii lor, impunând împărtășirea din spiritul și noblețea cărților, garanția unei vieți civilizate, pentru care le aducem recunoștință.

Împlinirea a 200 de ani de lectură publică la Târgu-Mureș ne-a prilejuit organizarea unui Simpozion Național în zilele de 26-28 septembrie 2002, care s-a bucurat de o largă participare de iubitori și responsabili ai destinului cărții. Comunicările prezentate stau la baza alcătuirii primului anuar al Bibliotecii Județene Mureș, sugestiv intitulat LIBRARIA, care dorim să devină o permanență.

Anuarul LIBRARIA va înscrie de acum înainte în paginile sale studii și comunicări de bibliologie, raportate la trăirile zilelor noastre, de la explorările fondurilor de carte în forma sa tradițională la viziunea electronizării cuvintelor și imaginilor, rapoarte și dări de seamă, analize statistice și sociologice, medalioane ale unor personalități cu prioritate ale domeniului, cercetări bibliografice, note de lectură etc.

Cu aceste cuvinte pornim la drum cu gândul și sentimentul utilității prezentului și arcului peste timp în reconstituirea culturii în latura sa esențială: cartea și biblioteca.

Dimitrie Poptămaș,
director
Biblioteca Județeană Mureș